

Naturkryolitten det første råstoff som forsvinner

Fra Lapidomanen Nr. 1 - 1985

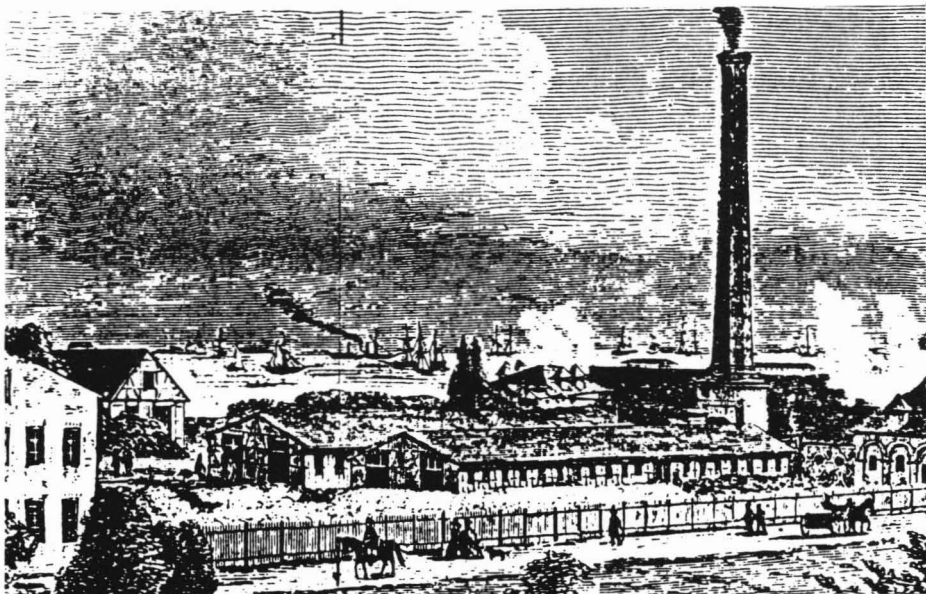
*Oversatt til Norsk av
Sissel Marie Caspari*

Kryolittselskapet Øresund A/S har planer om å fortsette å lage kryolitt, men på syntetisk vis. En stor gruppe av pengeinstitusjoner bl.a. Bikuben vil stå for det største aksjesalg noensinne over Købehavns Fondsbørs, når selskapet introduseres på børsen.

Den grønlandske kryolitten ved lvgitugt bemerker seg i verdenshistorien som det første råstoff som forsvinner fra jordens overflate i større mengder. Den samme skjebne vil om mange år ramme oljen, kullet og gassen.

Når det siste lass med naturkryolitt senest i 1986 anløper København vil den gamle kryolittfabrikken på Ørebro, Kryolittselskapet Øresund A/S slutte å bearbeide materiale fra Grønland etter mere enn 120 år.

Det er gjennom alle disse år bygget opp en særlig viten og know-how i verdens eneste naturkryolittindustri, som på grunn av forekomstens opphør har begrenset levetid. Kryolittens liv minner på mange måter om «Den stygge andungen», som måtte gjennomgå veldig mye før den ble til den pene og flotte svanen.

Kryolittfabrikken ligger bak Nordhavn stasjon og passerer daglig av flere hundre tusen mennesker på vei til og fra arbejde. De store haugene av stein er råmateriale fra Grønland med et kryolittinnhold på 43 til 45 prosent.

Kryolitten kalles isstein

I begynnelsen ante man faktisk ikke hva man skulle gjøre med det bløte mineralet som av grønlenderne ble kalt isstein. Man skulle helt fram til århundreskifte før kryolittens ervershistorie kom i gang for alvor.

En fransk tekniker ved navn Hero-ult fant en metode til å fremstille aluminium med kryolitt som det viktigste råstoffet. Før den tid kunne man lage soda til tvilsomme priser.

Om kort tid innstilles arbeide med naturkryolitten, men selskapet har planer om å investere et tosfret millionbeløp i en ny fabrikk. Man vil fortsatt lage kryolitt, på syntetisk vis, i gode kvaliteter, men råmaterialet som kan omdannes til syntetisk kryolitt må i fremtiden komme fra andre steder, hovedsakelig fra de nordiske land.

Underdirektør i kryolittkonsernet K.E. Aunsholt som samtidig er fabrikk sjef forteller at kryolitten etter den lange turen over havet fra Grønland skal ut på enda en fire timers reise på fabrikk. Etterpå kan den fylles i sekker og sendes ut til selskapets kunder i mere enn 33 land med Norge, Venezuela, Australia, Island og USA som de største mottakerne.

Hovedkondene finnes innenfor aluminiumsindustrien. Kryolitt anvendes også i glass og slipeindustrien, akkurat som en rekke biprodukter ved produksjonen kan selges til bruk i landingsbaner for fly.

Produksjonen

Råkryolitten eller malmen blir først knust og passerer et sorteringsbånd hvor trepinner og andre fremmedlegemer sorteres fra med håndkraft. Deretter blir malmen tørket, magnetbehandlet og malt ned til små korn på 0,18 mm på et formalingsanlegg. Fra dette anlegget transporteres det fine pulveret til et såkalt flotasjonsanlegg hvor tungmetallurenhetene fjernes med 98-99% utbytte. Så skilles resten av jernspat og endel kvarts ifra og tilslutt kryolitten fra resten av urenhetene som hovedsakelig består av flusspat og kvarts.

Kryolittmalmen som kommer fra Grønland har et innhold av kryolitt på 43-45% som ved forarbeidingen blir til produkt med innhold av kryolitt i de to hovedkvaliteter E og S på henholdsvis 98 og 93%.

Kryolittselskapet Øresund A/S er moderselskap for en lang rekke datterselskaper i inn og utland. Den

NORSK STEINSENTER

STRANDGATEN - 4950 RISØR
TLF.: (041) 50 096

**DETALJ
OG
EN GROS**

samlede omsetning i 1983 i konsernet, utgjorde over 1 milliard kroner med et overskudd før skatt på 162 millioner. Konsernet fremstiller utenom kryolitt også salt og småkaker, marsipan og nugat, høytrykksrensere og medisinsk vitenskapelig måleutstyr. Den beskjeftiger i alt 1647 medarbeidere.

Staten selger sine aksjer

Den danske stat er den største aksjonær i selskapet. Men statens deltagelse er ikke lenger begrunnet etter slutten av bryting av kryolitt i det kjempemessige hullet ved Ivgtut.

Det forventes at en stor gruppe av pengeinstitusjoner med Privat-

banken som ordfører og med deltakelse av Den Danske Bank, Handelsbanken, SDS, Andelsbanken, Grønlandsbanken og Bikuben skal stå for det største aksjesalg noensinne over Kjøbenhavns Fondsbørs når staten selger sine aksjer til private investorer. Ved introduksjonen av aksjesalg begynner en ny ervervs-historie for kryolittselskapet Øresund A/S som børsnotert selskap.

Kilde:

Granatnytt Bikuben 1984
Kryolittselskapet Øresunds bulletin 1983.

EVJE Mineral senter

Stort utvalg i utenlandske og norske mineraler. Forhandler Edus slipemaskiner.

Håndlagede sølvsmykker med stein.

Godt utvalg i steinkjeder.

Alt fra eget verksteder.

Åpningstider daglig 10.00 - 16.00

Lørdager 10-00 - 14.00 Søndager stengt.

Utenom disse tider etter telefonisk avtale.

4660 Evje, tlf. 043 31141 - 30820 - 30664

*Spesialitet
smaragd
smykker.*